Jaargang 8 - nr. 3 - november 2022

VrijSpraak Federatie Gouda magazine

Thema: Dolend en dwalend

CHRISTENDOM
COMPASSIE
CULTUUR

VrijSpraak

Federatie Gouda magazine

Federatie Gouda bestaat uit Doopsgezinden, Remonstranten,Vrijzinnig Protestanten en directe leden

VrijSpraak, jaargang 8, 2022, nr. 3
Federatie Gouda
Adres kerkgebouw St. Joostkapel
Lage Gouwe 134, 2801LK Gouda
Kerkdiensten en website:
www.federatiegouda.nl
Penningmeester Federatie Gouda
bankrekening: NL77TRIO0379710196

Predikant
Ds. Kim Magnée-de Berg
Tel: 0182 672595,
Email: kmagnee@xs4all.nl

Secretariaat Federatie Gouda
Nelleke van Dijk
secretaris@federatiegouda.nl

Redactie
Alwien Goossens, Jannet Hendriks, Jan Gerben Verzijl, Pieter Postma en Willem Carel Versteegt
Hoofdredacteur
Mirjam van Esschoten
vrijspraak@federatiegouda.nl
Lay-out en productie *Pieter Postma*
Drukwerk
NLDRUKWERK.nl
Uitgever
Federatie Gouda
Copyright
Federatie Gouda Magazine ©

Foto cover: *muurschildering op een flat in Berlijn. Foto: Jannet Hendriks*

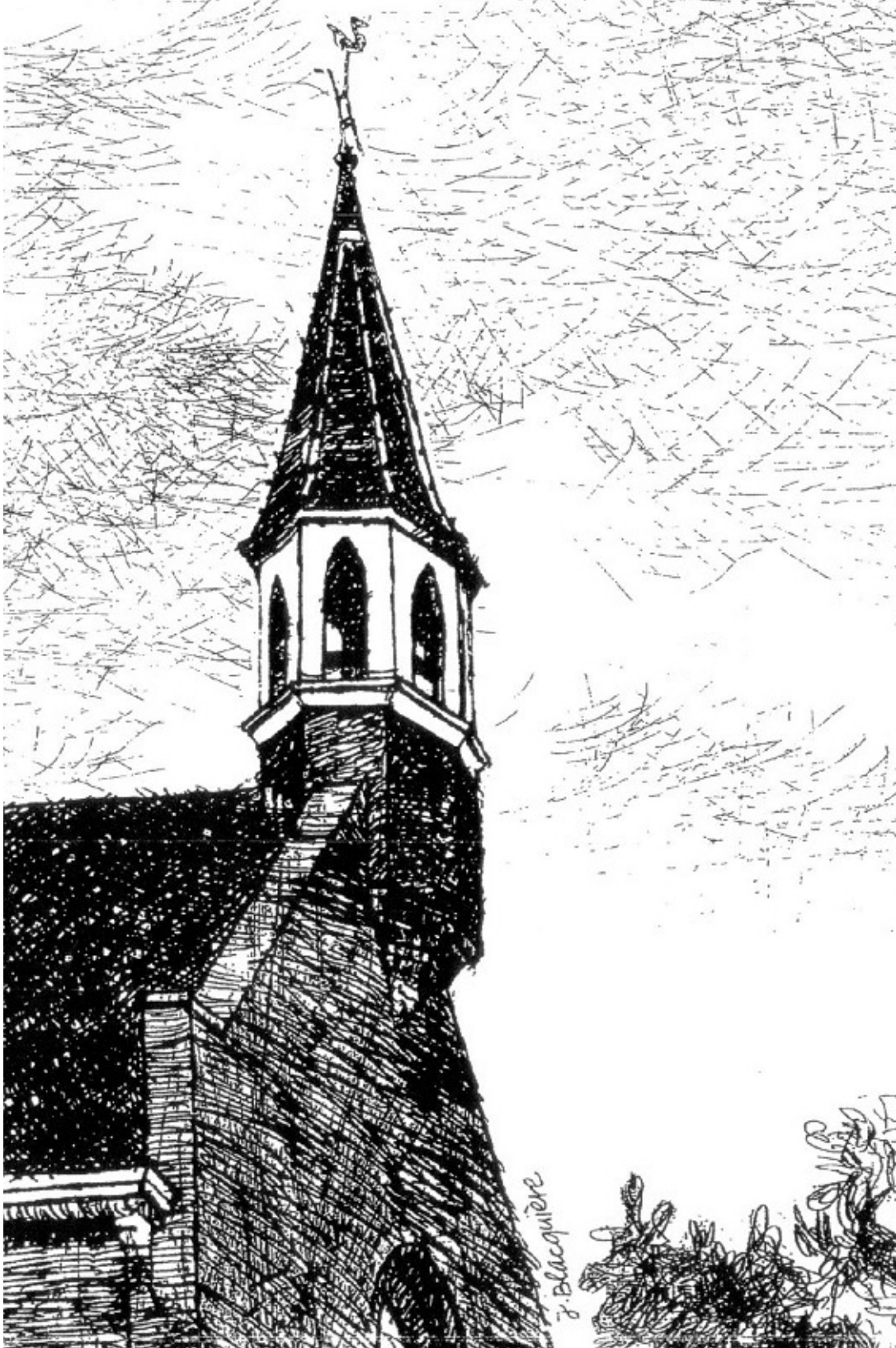

VrijSpraak Federatie Gouda magazine

INHOUD

Thema: Dolend en dwalend, jaargang 8 nr. 3, november 2022

Van de redactie: *Dolend en dwalend, Mirjam van Esschoten*	4
Thema: *De Kaïn in mij, Willem Carel Versteegt*	5 - 6
Column: *Los van de tijd in Cusco Peru, Jan Gerben Verzijl*	7
Vitamine C: *De magie van samen-spelen, gesprek met Karel Heering, Mirjam van Esschoten*	8 - 9
Cultuur: *Gedicht van Inez Meter*	9
Jeugd: *Waar gaan we heen? Jannet Hendriks*	10 - 11
Foto: *Dwalen door de Krimpenerwaard, Henk Krikke*	12
Gedicht uit: *Wat zij wilde schilderen, Judith Herzberg*	13
Van de Federatie: *Met elk blad dat valt, Anke Margreet, Japke en Marina*	14
Uit de St Joost: *Restauratie orgel, Jan van der Zwart*	15
Van de Federatie: *Startzondag, Martin Damen*	16 - 17
Preek: *Dolend en dwalend, ds. Kim Magnée-de Berg, bewerkt door Pieter Postma*	18 - 19
Wereldraad van kerken: *Ook als het pijnlijk is, ds. Kim Magnée-de Berg*	20 - 21
Beeldenstorm: *Dolend en dwalend*	22
Agenda	23

:

Dolend en dwalend

Van de redactie

Jaren geleden bezocht ik de voorstelling 'Genesis' van het Nationaal Theater in Den Haag. Een indrukwekkend 6 uur durend stuk over het eerste Bijbelboek. Het was zeker geen klassieke uitvoering van het Bijbelverhaal. De voorstelling begint met een wat verwarde, verwilderde Adam die zich uit een tentje wurmt. Als hij zich uitrekt valt zijn oog op een flyer waarop staat: 'Welkom in de Tuin van Eden. Wij wensen u een aangenaam verblijf en een onmetelijk geslacht.''Dolend en dwalend zult Gij over de aarde gaan' dat is de straf die Kaïn krijgt wegens de broedermoord op Abel. Het is het motto van deze voorstelling 'Genesis'. U ziet het hier op een shirt van een van de beeldenstormers.

Tijdens de redactievergadering raakten we over dit thema in gesprek. Dolend en dwalend, is dat kenmerkend voor de mens? Zijn wij juist niet bedoeld om te reizen, over onze eigen grenzen heen te kijken, nieuwe plekken te ontdekken? Of betekent dolen en dwalen toch meer iets als ontheemd zijn, op de vlucht zijn, of thuisloos?

Willem Carel en Jan Gerben schreven hun bespiegelingen over dit thema voor ons op. Kim verlegt grenzen in Karlsruhe tijdens de Assemblee van de wereldraad van kerken; theologen en geestelijken van over de hele wereld komen samen om over de grote wereldvraagstukken te praten, maar ook samen te vieren, te bidden.

Martin Damen blikt terug op de startzondag van de Federatie: een mooie viering, samen eten en daarna in groepjes de stad in. Foto's geven een impressie.
Ik had een mooi gesprek aan de keukentafel met Karel Heering

Foto: Ria Kroon

over zijn culturele vitamine C. Muziek is de rode draad in zijn leven. 'Samen muziek maken is magisch'. Marina de Horn neemt ons mee op de seizoenswandeling door de Goudse Hout, een geslaagde eerste activiteit van het jaarprogramma. De volgende (winter)wandeling staat voor december op het programma; u kunt zich opgeven!

Natuurlijk is er weer een mooi verhaal voor de jeugd van Jannet, en speciaal voor dit themanummer heeft Pieter een bewerking gemaakt van een preek van Kim die naadloos aansluit bij het thema van deze VrijSpraak.

En - geïnspireerd door het thema - trakteren de beeldenstormers ons weer op mooie en verrassende beelden.

Ik wens u veel leesplezier toe.
Hartelijke groet
Mirjam van Esschoten

De Kaïn in mij

Thema

Dolen en dwalen, dit is wat het lot van Kaïn is nadat hij Abel heeft vermoord, zie Genesis 4 vers 12. In vers 16 lees ik in datzelfde hoofdstuk: "Toen ging Kaïn bij de Heer vandaan en hij vestigde zich in Nod, een land ten oosten van Eden." Dat "hij" slaat op Kaïn. Gelukkig, denk ik, dat er ook een plek voor Kaïn is waar hij kan rusten, trouwen, vader worden.

Toen het "dolen en dwalen" thema ter sprake kwam op de redactievergadering wist ik zeker dat "dolen en dwalen" niet mijn ding is. Ik hou er van dat alles behoorlijk voorspelbaar is. Laatst ging ik met iemand mee naar Den Haag naar een ontbijt op het strand. En ik vind het prima dat iemand anders dan helemaal uitzoekt hoe laat we waar moeten zijn, welke bus/tram enzovoort. Onzekerheid is niet waar ik van houd. Zeker niet onderweg.

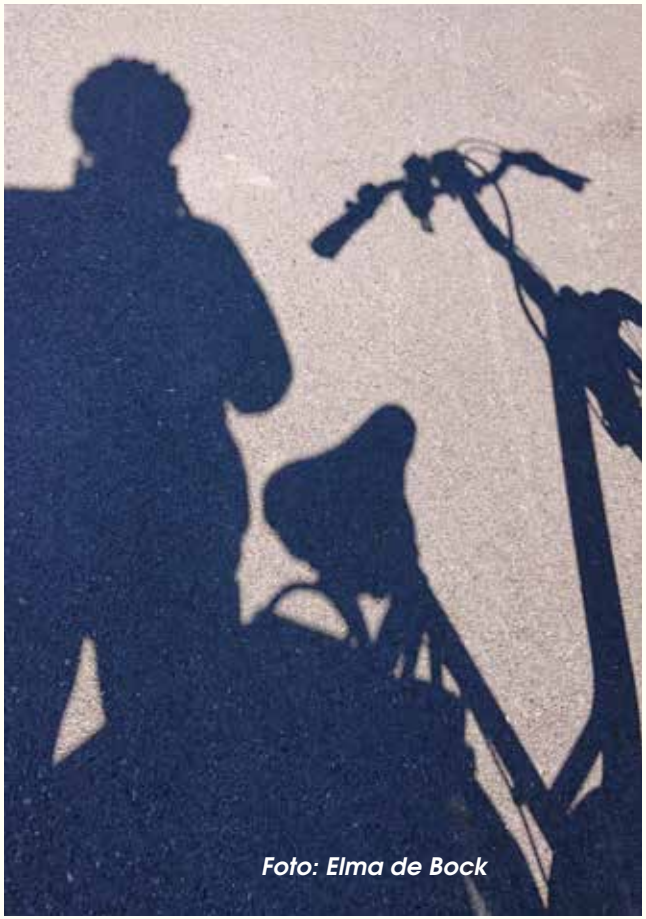

Foto: Elma de Bock

Heel lang heb ik in mijn auto een Shell stratenboek gehad, wie kent het niet? Tegenwoordig heb ik een navigatiesysteem in de auto zitten en ik wijk bijna alleen van de route af op plaatsen waar ik niet bekend ben, als dat ding aan staat. Een beetje op ontdekkingstocht gaan, kan, maar wel altijd met zekerheid van een navigatiesysteem als back-up.

Misschien is het niet het fysieke dolen en dwalen waar het over gaat, zeker als ook Kaïn een plaats vindt waar hij kan doen wat in het 16de vers staat van Genesis: wonen, leven, liefhebben. Het gaat waarschijnlijk over het geestelijke dolen en dwalen. Het kwijtraken van de band tussen de Eeuwige en jezelf. Het heeft even geduurd voordat ik dat door had, van God los, dat het daar misschien over gaat. En ja, dat ken ik, los van alles en iedereen, eenzaam en bang.

Een van de keren dat ik dit heb ervaren was toen ik nog jong was, er was een dag dat ik mijn zusje tot huilen toe geplaagd had. Die avond lag ik in bed en het was alsof er een zware steen op mijn borst lag. Ik kon niet ademen, ik was bang en benauwd. Totdat ik me voorgenomen had om haar nooit meer zo erg te plagen dat zij zou gaan huilen, was dat om vergeving vragen? Ik was een kind misschien veertien jaar, misschien jonger. Maar op dat moment viel de zwaarte

van me af. Voor dat stukje van mijn leven was het dolen en dwalen over. Heb ik haar nog wel eens geplaagd? Vast wel, maar nooit meer zo erg.

Maar hoe zit het met de rest, dool en/of dwaal ik nog wel eens op die manier, zodat ik niet mijn volle potentieel als mens behaal? Jammer genoeg wel, het zou zo makkelijk zijn als dat niet meer gebeurde, nooit meer piekeren, nooit meer schuldig voelen ten opzichte van mijn naaste of mezelf. Maar weet u, ik geloof dat ik elk moment in mijn leven weer de kans krijg om het juiste te doen. Dat is wat ik ten diepste geloof, dat je altijd weer de kans krijgt om weer terug te komen bij de bron. Ik hoop dat u, je dat ook zo ervaart.

Willem Carel Versteegt

Foto: Jan Gerben Verzijl

Los van de tijd in Cusco Peru

Column

"Waar kom je vandaan, uit Peru?" vraagt de man van een gezin van vier. De vraag landt niet helemaal bij me, "vanaf de grens met Ecuador, niet de kust maar via de woestijnkant". Daarmee breng ik hem wat in de war. "Woon je daar dan?" Vrouw en twee kinderen luisteren met ons gesprekje mee. Ik ben waarschijnlijk een niet-verwachte aanblik voor hen in Cusco, een oude stad op de hoogvlakte van Peru tegen de Andes aan die voor velen als springplank dient voor de trek naar Machu Picchu. Het is koud en nat onder een vele donkergrijstinten lucht.

Mijn zwarte oude motor, leren jack, dikke vaalzwarte regenbroek en zware laarzen, als Europeaan tussen de meekijkende nieuwsgierige veelal kleine Peruanen, staand naast mijn oude motor, vuil, onder de olie, is afwijkend ondanks de vele toeristen die hier jaarlijks doorheen trekken. Ik lach wat schaapachtig, "nee ik woon daar niet, ik ben daar de grens over gestoken". "Ben je dan in Ecuador begonnen". "Ik kom vanaf Alaska" zeg ik. Als de man vraagt "hoe lang ben je al onderweg" moet ik tellen. Van de veelvoorkomende onderweg-vragen is deze een nieuwe ondanks het hoog logisch gehalte. 'Anderhalf jaar' kom ik op uit. En na een korte stilte 'wij zijn twee weken op vakantie'. Alom stilte daarna.

Al dolend en dwalend ben ik los geraakt van tijd. Een korte ontmoeting met dit vriendelijke gezinnetje zet een keten van gedachten in gang. Vragen en reflectie. Hoe lang kan ik nog zo zonder wortels doorgaan? Ben ik doelloos geraakt? Zullen anderen me, net als dit gezinnetje, als thuishorend in een rariteitenkabinet plaatsen? Een rariteitenkabinet als voorland?

Dolend en dwalend is in een korte tijd mijn leven geworden. Fysiek in plaatsen ver van huis en in geest tussen gelovige en agnost. De spanningen die dat meebrengt vallen weg in het ongewone van het alledaagse en de vrijheid van tijd. Dolend en dwalend is een spanning tussen precies dat en een thuis als wortels. Soms zijn die wortels lang en diep en soms oppervlakkig en lossig.

Dolen en dwalen bestaat door die tegenpool. Sommigen kunnen de spanning daartussen lang aan, sommigen kort. Zowel geest als lichaam vragen een thuis. Geen dolen en dwalen zonder ankers. Vrijheid is de kunst van het verkennen van de ruimte daartussen, hoe groot of klein die ook is.

Jan Gerben Verzijl

De magie van samenspelen

Vitamine C

Binnen de Federatie Gouda staan de drie C's centraal: Christendom, Compassie en Cultuur. In deze rubriek vertellen Federatieleden hoe zij aan hun culturele vitamine C komen.

Karel Heering schuift aan mijn keukentafel en we hebben een mooi gesprek. Al snel blijkt dat muziek het hoofdbestanddeel vormt van zijn culturele vitamine C.

Ik kom uit een muzikaal gezin. Mijn vader was huisarts in Haarlem; hij speelde viool. Voor mijn moeder, die hard meewerkte in de praktijk, was haar wekelijkse koorrepetitie heilig. Ze zongen ieder jaar de Christmas Carols van Benjamin Britten. Die staan mij nog levendig voor de geest.

We waren met vijf kinderen thuis, en allemaal speelden we een instrument: mijn twee zussen piano, mijn oudste broer altviool, mijn andere broer fluit en ik cello. Met elkaar speelden we bijvoorbeeld fluitconcerten van Mozart.

Later ben ik bij een strijkorkest in Den Haag gegaan. De Schotse Symfonie van Mendelssohn was het eerste stuk dat ik daar meespeelde. Die symfonie zal altijd een bijzondere plek in mijn leven houden. De muziek staat altijd harder als ik hem op Radio 4 hoor.

Ik ben gaan studeren voor arts. Ik werd internist in het Bleulandziekenhuis. Het was een drukke baan, waar niet zoveel tijd overbleef voor hobby's of muziek. Toen ik met een collega in gesprek raakte over muziek, bleek dat hij fluit speelde. Met twee anderen hebben we toen 20 jaar lang een fluitkwartet gehad.

Foto: Pieter Postma

We speelden weleens in de Agnietenkapel of in de Sint Jan. Later heb ik in een strijkkwartet gespeeld. Het is de magie van samenspelen; je bent van elkaar afhankelijk en steunt op elkaar.

Een prachtige film die daarover gaat is *A late quartet*. Het gaat over de onderliggende verhoudingen tussen de leden van een strijkkwartet die onder druk komen te staan als er een verhouding tussen twee spelers ontstaat, als de cellist de diagnose Parkinson krijgt, en de tweede viool eindelijk eens de eerste vioolpartij wil spelen.

Naast muziek, lees ik graag. Met drie heren lezen we al jaren gezamenlijk boeken over geschiedenis, politiek, filosofie. We hebben een voorkeur voor non-fictie. Het levert mooie gesprekken op over de samenleving, mens-zijn en het leven.

In mijn werk ben ik steeds met gezondheid en ziekte, leven en dood in aanraking gekomen. Thuis luisterde ik dan graag muziek. Dan hoef je er niet over te praten. De muziek spreekt voor zich.

Nu de concertzalen weer open zijn, bezoeken we graag concerten in het Concertgebouw in Amsterdam. Maar we zijn ook trouw bezoeker van de kamermuziekconcerten in zalencentrum de Brug in Reeuwijk. Heerlijk om zo dichtbij huis te genieten van mooie live muziek.

Een leven zonder muziek kan ik mij eenvoudigweg niet voorstellen.

Karel geeft het stokje door aan Marina Scheijgrond in de volgende VrijSpraak.

Mirjam van Esschoten

mij roepen de verten
was ik een zwerveling
mijn liederen
zouden klinken in de ruimte
was ik een schepeling
mijn verzen
zouden wandelen over zee
op bladzijden
opengeslagen wolken
zou ik woorden schrijven
en late vogels
zouden die meevoeren
naar de wenkende nacht

niemand zou ze lezen
ik zou gelukkig zijn

Inez Meter, uit: Leef-Tijd (2018)

Foto: Jannet Hendriks

Waar gaan we heen?

Mam, waar gaan we heen?' Yindi probeert haar vader, moeder en broer bij te houden. Ze lopen met grote stappen achter de andere mensen van hun dorpje aan. 'Kom Yindi,' zegt haar moeder, 'laten we eerst even doorlopen, dan leg ik het straks wel uit.' Yindi zucht en loopt met haar moeder mee, maar ze snapt er niets van. Waarom gaan ze met de hele stam weg uit hun dorp? Dat lijkt er tenminste wel op. Ze hebben zoveel spullen meegenomen. Vader en Jiemba duwen de volgeladen kar. Moeder draagt ook nog een hele grote, volle tas en Yindi heeft haar eigen kleed mee met wat spulletjes erin gerold.

Eindelijk stopt de stamoudste voor aan de rij. Ze zijn bij een open plek en iedereen zet zijn spullen neer. Gelukkig hebben ze nog wel genoeg eten en water bij zich, zodat iedereen even kan bijkomen. Dan blaast de stamoudste op zijn didgeridoo. Even denkt Yindi dat ze gaan dansen. Daar is ze veel te moe voor. Maar als iedereen blijft zitten merkt ze dat de stamoudste wat wil vertel-

len. In de zon en moe van het lopen valt ze in slaap.

Ze wordt wakker van muziek. De stamleden maken muziek en dansen. Haar broer Jiemba trekt aan haar mouw. 'Kom,' zegt hij. 'Laten we de omgeving verkennen.' Ze kruipen tussen de struiken door tot ze uit het zicht zijn. Dan plukken ze een paar lekkere bessen. En spelen in de omgeving. Maar ze weten niet zo goed de weg en zijn bang te verdwalen. Daarom gaan ze na een tijdje weer terug. Vader en moeder mopperen wat, omdat ze niet gezegd hebben waar ze waren. 'Is het niet erg genoeg,' zegt vader, 'dat we van de grond van onze voorouders zijn verjaagd? Moeten we ons nu ook nog zorgen om jullie maken?' Dat snappen Yindi en Jiemba niet. Anders mopperen hun ouders nooit als ze even buiten het dorp spelen.

's Avonds, nadat ze gegeten hebben, vertellen hun vader en moeder alles. Hoe de mensen van buiten gekomen zijn en hen hebben weggestuurd uit het dorp. 'Maar vader,' zegt Jiemba. 'Waarom hebben de stamoudsten naar ze geluisterd? Ze zeggen zelf altijd hoe belangrijk onze geboortegrond is.' Vader zucht. 'Ach jongen. Ze hadden hele gevaarlijke wapens. En ze wilden ook helemaal niet naar ons luisteren.'

De tijd gaat voorbij. Yindi en Jiemba wennen aan het nieuwe leven in het nieuwe dorp. Yindi weet al steeds beter welke vruchten ze het beste mee kan nemen en hoe je er iets lekkers van kunt maken.

Jiemba heeft zelfs al een keer een slang gevangen. Dat was een lekker hapje, nadat hij in het vuur was gebakken.

Op een dag spelen ze wat verder dan gebruikelijk van het dorp. Ze weten niet wat ze zullen gaan doen. 'Hé,' zegt Yindi. 'Daar vliegt een adelaar. Die brengt geluk. Zullen we hem volgen?' Ze rennen achter de adelaar aan, maar die verdwijnt al snel uit het zicht.

'Kijk!,' zegt Jiemba. 'Die kromme boom komt me wel heel bekend voor.' Ze bekijken de boom van dichtbij. Die lijkt wel heel erg op de boom waar ze zo vaak in geklommen zijn. Nu wordt het toch wel een beetje spannend! Ze lopen verder naar hun oude dorp, maar ze verstoppen zich achter iedere struik en boom, omdat ze bang zijn voor die enge mensen van buiten met hun gevaarlijke wapens.

Dan komen ze bij de open plek waar lang geleden hun dorp was. Er staan drie grote, zwarte schuren. Maar verder is het er heel, heel stil. 'Kom', zegt Yindi. 'Er is niemand. Kijk maar, van die ene schuur is zelfs het dak ingestort.' Jiemba komt nu ook kijken en dan kijken ze elkaar aan. Dit moeten de mensen van het dorp weten. Ze rennen terug om te vertellen dat de mensen van buiten weg zijn. Hun geboortegrond is weer voor hen!

Jannet Hendriks

Dwalen door de Krimpenerwaard, Foto: Henk Krikke

Een mens wordt oud geboren, maar lang niet oud genoeg,
de wieg is als de buidel van een kangoeroe
maar met het leren lopen vangt ook het stukslaan aan,
dat groot effect de knal, de plons!
De melk die van de tafel lekt
maakt veel meer indruk op je dan melk die stil zit in een kopje.
Dit is, heel in het kort, waarom het steeds weer oorlog wordt.
Natuurlijk is er meer, jammer genoeg, genoeg.
Er is de Leer, het Antwoord op de vragen die je eerst moet leren vragen.
Soms word je al vermoord nog voor je ooit iets vroeg.
Dan kom je in een graf met bloemen en een steen
en mensen eromheen die lang over je praten.
Of je wordt in een gat gegooid met andere doden onder je
en andere doden boven je
dan daarover de bulldozer
en een jaar later gras.

Maar de man dan met die bulldozer, degenen met geweren?
Zijn die bozer, zijn die gemener?

En ik? Vraagt elke ik me af. Hoe zou ik mij gedragen?
Waar had ik bij gehoord als ik nog voor de oorlog was geboren?
Was ik vermoord of had ik? Ben ik flink of verlink ik?
En zijn geheimen bij mij veilig? Ben ik tegen pijnen bestand? En tegen dreiging?
Wanneer sla ik door; bij hoeveel, bij hoe weinig?
Dit willen alle ikken weten en daarom,
ook in het kort, is het waarom het soms weer oorlog wordt.

Natuurlijk, er is meer, jammer genoeg, genoeg.

Er is verveling. En ongelijkheid in verdeling niet alleen van geld,
maar ook van levenslust, van glas en van talent.
Wie dat niet heeft zoekt in geweld bewijs;
als ik ben wie ik ben en niemand die me zoent,
dan geef ik hier en daar een lel: voel maar, ik ben er wel.

Uit de bundel: Wat zij wilde schilderen, van Judith Herzberg

Met elk blad dat valt

Woensdag, 21 september vond de eerste activiteit uit het jaarprogramma van de Federatie Gouda plaats: de eerste seizoenswandeling in het kader van het jaarthema "Getijden".

We verzamelden bij de Goudse Hout. Eerst waren we getuige van het kippenvoeren. Een dagelijks ritueel begrepen we (zie ook de foto's).Nadat we de eerste meters gelopen hadden en daarmee de drukke dag enigszins achter ons lieten, las Japke onderstaand gedicht van Jaap Zijlstra voor (uit het Liedboek der kerken).

Herfst
Met elk blad dat valt,
Valt meer licht op de aarde
Komt meer uitzicht vrij
Met elk blad dat valt,
Staan wij scherper getekend,
Valt meer hemel ons bij

Daarna liepen we in stilte verder, het gedicht overdenkende. De Goudse Hout laat momenteel nog niet heel veel herfstkleuren zien. Veel bomen en struiken staan nog goed in het groen. Toch was hier en daar wel iets van de herfst te bespeuren.

Eerder dan verwacht waren we weer terug aan de picknicktafel op de parkeerplaats. Daar hebben we met elkaar, onder het genot van warme chocomelk, (kruiden)thee én speculaas nagepraat over wat de herfst, in welke hoedanigheid dan ook, ons brengt of wil zeggen. En hoewel we hier niet in zullen gaan op de persoonlijke verhalen (what happens in de Goudse Hout stays in de Goudse Hout) willen we toch graag het gedicht delen dat Els spontaan uit haar hoofd wist te reciteren:

Herfstachtig tempert zich
het zoeken naar zinnenprikkels;
In de openbaring van het licht
mengen zich ondoorzichtige nevelsluiers.
Ikzelf zie in ruimtewijdten
de winterslaap der herfst.
De zomer heeft aan mij
zichzelf geheel gegeven.

(R. Steiner)

Het accordeonspel van Jan van der Kar maakte het plaatje compleet. We kunnen terugkijken op een zeer geslaagde eerste seizoenswandeling.

De volgende wandeling is op 21 december. Deze zal in de middag plaatsvinden. Ook dan verzamelen we weer bij de parkeerplaats Goudse Hout aan de Achterwillenseweg, bij de Volkstuinvereniging Nieuw Leven.

15.15 uur inloop, 15.30 uur start, 17.00 uur einde
Meld je aan: JPCFederatieGouda@gmail.com

Anke Margreet, Japke en Marina

Restauratie orgel

Uit de St Joost

In onze kerkdiensten speelt het orgel letterlijk een belangrijke rol bij de invulling van de kerkmuziek. Om het historische instrument in goede conditie te houden, is regelmatig onderhoud noodzakelijk. Jaarlijks komt de firma Elbertse langs voor het bijstemmen van het pijpwerk en het verhelpen van kleine gebreken. Toch is groot onderhoud af en toe onvermijdelijk vanwege slijtage van materialen en onderdelen. Over de onlangs voltooide restauratie gaat dit artikel.

In het jaar 1900 bouwde Maarschalkerweerd voor de St. Joostkapel een nieuw orgel volgens toen moderne inzichten. Om de pijpen te laten spreken bevatte het orgel een pneumatisch systeem met vele metalen buizen en leren membramen. Dat werkt prima, mits goed bijgehouden. Kennelijk ontbrak het in de tijd aan het juiste onderhoud, en mede daarom werd in de jaren `60, tegelijk met een grondige verbouwing van de kerk, het bedieningssysteem vrij ingrijpend gewijzigd.

Hoewel het pijpwerk en de hoofdconstructie grotendeels behouden werden, veranderde men ook enkele andere zaken aan het orgel. Onlangs bleek dat vele kleine pijpen zo geoxideerd waren dat ze niet meer goed functioneerden. De grote balg (die de orgelwind op druk houdt) vertoonde diverse lekkages. De windmotor bleek in een brandgevaarlijke kist te staan. De tremulant, die de organist af en toe inschakelt om een lichte golving in de klank te krijgen, maakte hinderlijke bijgeluiden. Kortom: er was werk aan de winkel.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om ook verbeteringen van de klank te realiseren. Een register dat later verplaatst en gewijzigd was, is hersteld naar de Maarschalkerweerd-

situatie. Het laagste register, de subbas in het pedaal, sprak onvoldoende. De heldere trompet op het manuaal was nogal ongelijkmatig geworden. En zo zijn er nog meer klanktechnische zaken aangepakt. Dit alles in goed overleg met de beide vaste organisten, twee deskundigen van de St. Jan en iemand van de Rijksdienst (vroeger Monumentenzorg geheten).

De orgelmakers van Elbertse hebben gezorgd voor een uitstekende restauratie. De gemeente kan nu weer jarenlang genieten van de mooie klanken van dit interessante orgel

Jan van der Zwart

Startzondag

Foto's startzondag: Mirjam van Esschoten

Foto startzondag, museum Gouda: Willem Carel Versteegt

Toen er een oproepje was om mee te werken aan de Startzondag, dacht ik: leuk!

Ik woon samen met Marian in Zevenhuizen en dat is toch het 'buitengebied'. Daardoor kom je als lid van onze geloofsgemeenschap niet snel anderen tegen.

Het was leuk om in een kleine groep de startzondag voor te bereiden. Het is praktisch en je leert elkaar als voorbereidingsgroepje beter kennen. Kortom, het was fijn om te doen.

Zelf hou ik van koken en ik draai mijn hand er niet voor om, om dit voor een grotere groep te doen. Het is altijd wat stoeien over de hoeveelheid eten die er uiteindelijk moet komen, maar als eenmaal het plan gesmeed is en getooid met een schort om vind ik het heerlijk om in de keuken aan de slag te gaan. Tijdens de Startzondag zag ik dat mijn soepen met een zekere gretigheid genuttigd werden. Wat kan een kok nog meer wensen.

Het is ook gezellig om elkaar na de kerkdienst te ontmoeten. Met het nuttigen van een sandwich of kopje soep is het goed toeven onder elkaar. Je merkt dan ook dat er een vorm van verbondenheid ontstaat. Zeker in deze tijd van onzekerheid is dit belangrijk.

Groeten, Martin Damen

Dolend en dwalend

Soms vraag ik me af of we als mensen in de loop van de geschiedenis ooit wel iets geleerd hebben. Ik word somber van alle beelden van oorlog en geweld. Van mensen die allemaal hun gelijk willen halen. En die, als ze het niet krijgen, in de aanval gaan. Letterlijk of verbaal. Ook denk ik dat dat laatste net zo schadelijk is als het eerste. Ik word soms misselijk van wat mensen elkaar toeschreeuwen. Op straat en in de media. Alsof er geen enkele filter meer is; dat agressie normaal is en zachtaardigheid en geduld abnormaal. En misschien is dat ook wel zo, tenminste, als we de strikte definitie gebruiken van dat woord "normaal": datgene wat de meeste mensen doen.

Met deze woorden begon ds. Magnée-de Berg haar overdenking op een zondag aan het begin van de zomer in 2022. Maar, zo zei ze, als dat zo is, dan verlang ik hartstochtelijk naar een "abnormale wereld"; een wereld waarin andere dingen leidend zijn dan ons eigenbelang en onze eerste neigingen. Dan verlang ik naar het trage denken, naar niet altijd zo belangrijk willen zijn, naar het altruïsme en de liefde van mensen. Dan verlang ik, laat ik het zo maar noemen, naar het Koninkrijk van God.

In het oude boek leest ze over hoe we als mensen de dingen doen en vooral hoe we ze óók zouden kunnen doen en dan wil ze een uitweg, een alternatieve route die leidt naar dat Koninkrijk. En op die route moeten en kunnen we steeds opnieuw van start gaan, want we lopen in deze wereld steeds tegen dezelfde dingen op. Ook dat is de wereld van de bijbel. Want in dat boek, dat tenslotte ook over ons gaat, wordt tegen de moedeloosheid in, steeds weer hoop verkondigd en klinkt het vertrouwen dat we als mensen wel degelijk andere richtingen in kunnen slaan. Anders zou die hele bijbel toch een zinloos boek zijn.

Kim Magnée wil blijven geloven dat het een zingevend en een richtinggevend boek is. Juist voor ons mensen die het niet altijd goed doen, voor een mensheid die zelfs ontsporen kan. Zoals in het verhaal van Kaïn en Abel, het oerverhaal van geweld en ontsporing. Van de mens die zich tekort gedaan voelt en erop los slaat. Uit frustratie, uit wanhoop, uit verdriet misschien wel. Ze vond dit misschien wel het meest duidelijk en confronterend uitgelegd in een gedicht van Judith Herzberg. Het gedicht zelf kun je vinden op de middenpagina van deze VrijSpraak.

Ongelijkheid in verdeling. Het maakt Kaïn woedend, machteloos misschien, ongelukkig en daardoor woedend. "Voel maar, ik ben er wel!" zo lijkt hij met zijn daad te willen zeggen. Het wonderlijke is dat hij altijd de geziene was; letterlijk en figuurlijk de eerstgeborene die vooropging. Zijn broer Abel was lucht voor hem; niet voor niets betekent diens naam zoiets als ademtocht. En dan wordt het opeens anders; God zet de zwakke broeder in het centrum en dat kan hij niet verkroppen. Hij wordt de woedende oudste zoon die het niet kan aanzien dat een ander voorop komt. "Zijn aangezicht boog neer" staat er in het Hebreeuws. Hij is zo met zichzelf bezig, dat hij niet meer ziet wat er ook is: zijn broer, zijn naaste, die nu een keer ontvangt wat hij zelf altijd al had ontvangen: de aandacht, de bevestiging, het teken dat ook hij er mag zijn.

Het is begrijpelijk, die machteloze woede van de mens die als eerste gezien wil worden. Maar als we – zo zegt de bijbel – de ander het geluk, of zelfs het licht in de ogen niet gunnen; daar

ontsporen we. En waar we ontsporen wordt niet alleen de ander, maar worden wij ook zelf slachtoffer. Dan verliezen we onze menselijkheid en belanden we in die vicieuze cirkel van oog om oog en tand om tand. En dat maakt, om Gandhi te citeren, uiteindelijk de hele wereld blind.

In het verhaal over Kaïn wordt die geweldsspiraal daarom al voor die op gang kan komen doorbroken. Kaïn ontvangt een teken. De Eeuwige staat er borg voor dat hij niet op zijn beurt ook gedood zal worden. Het kaïnsteken is dus geen vloek, zoals vaak gezegd werd, maar een teken dat ons vertelt dat elk mens, wat hij of zij ook gedaan heeft, het leven waard is. Maar pas op wat je met dat leven doet, want wanneer je uit jaloezie of egoïsme handelt, dan beland je als de bijbelse Kaïn in het land Nod, en dat betekent "dwaling".

Om zich heen kijkend, lijkt het ds. Magnée soms alsof we met z'n allen in dat gebied beland zijn: het land van ontspoorde, dolende en dwalende mensen, die niet weten hoe ze elkaar moeten verstaan, die het normaal zijn gaan vinden dat er zoveel geweld is, die figuurlijk en letterlijk om zich heen slaan, die oorlog maken als ze zich niet gezien voelen en die niet bereid zijn een pas opzij te doen om een ander in het licht te zetten. En in het gewone dagelijks leven, zijn we denk ik allemaal met regelmaat zulke mensen, bewoners van dwaalland.
Dan leest Kim Magnée de brief van Jacobus en zoekt ze naar antwoorden over de vragen hoe te leven en de kleine stappen te vinden die ze in haar eigen bestaan kan zetten. Naar een leven dat niet alleen ruimte neemt, maar ook ruimte geeft. Naar een spiegel die haar confronteert met haar eigen gedrag en die tegelijk een venster is naar een andere manier van zijn.

Ze leest: Met onze tong zegenen we God en tegelijk vervloeken we er mensen mee die diezelfde God heeft geschapen als ons evenbeeld. En dan ziet ze zichzelf en onze hele samenleving in de spiegel. Dan denkt ze aan wat mensen in de media roepen overar medemensen. Aan wat we er zelf, bewust en onbewust, uitflappen aan uitspraken die een ander geen recht doen; aan hoe we anderen afschilderen om zelf beter naar voren te komen. Of hoe we in bijeenkomsten nauwelijks luisteren en alleen wachten op dat ene moment waarop wij onze mening nog eens kunnen laten brengen en hoe we anderen maar beperkt podium gunnen. We vergalopperen ons omdat we de teugels van onze tong niet in bedwang kunnen houden en lopen zo de ander onder de voet. En dat is in het kort waarom het steeds weer oorlog wordt.

Als we nu eens zouden beginnen met stil blijven en een stap opzij doen om een ander in het licht te zetten. Als we onze stem eens zouden verheffen, niet uit eigen belang, maar uit zorg voor het grote geheel en voor anderen. Het zou prachtig zijn als we onszelf niet steeds met geweld op de kaart hoeven te zetten, omdat we voelen dat we allang op die ene kaart staan, de kaart die ertoe doet: die van God.

En dat we in ons hartstochtelijk verlangen naar die betere wereld ontdekken dat de weg daar naartoe ligt in zachtmoedigheid, in vergeving, in elkaar het leven gunnen. Dat we inzien dat waar de spiraal van geweld en gescheld doorbroken wordt, de verwondering en de poëzie geboren worden. En dat we daarmee verder kunnen, alleen daarmee verder kunnen. Stap voor stap.

Amen, zei ds. Kim Magnée-de Berg

(bewerkt door Pieter Postma)

Ook als het pijnlijk is

Van 31 augustus tot en met 9 september bezocht Kim Magnée-de Berg de Assemblee van de Wereldraad van kerken in Duitsland. Tijdens zo'n Assemblee, die eens in de acht jaar wordt gehouden, komen de lidkerken van de Wereldraad bij elkaar om te praten over actuele geloofsthema's, maar ook om door de ontmoeting met elkaar en met andere oecumenische partners de banden te versterken. Via e-mail hield Kim Magnee - de Berg de leden van de Federatie op de hoogte van haar impressies tijdens de Assemblee.
Aan de website van vrijzinnig.nl vertelde zij het onderstaande:

Dit keer vond de bijeenkomst plaats in Karlsruhe. Meer dan 4000 mensen uit alle mogelijke kerken waren daar bij elkaar. Grote thema's waren de klimaatcrisis, de oorlog in Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten en de positie en stem van minderheidsgroepen. Hoe kijken we hier vanuit onze christelijke roeping tegenaan? Hoe zorgen we ervoor dat we elkaar blijven vinden ook als we verschillende visies hebben?

De grote verscheidenheid van mensen en stromingen vond ik heel inspirerend en tegelijk vormt het natuurlijk ook een uitdaging. Tijdens zo'n grote bijeenkomst, die haast voelt als een festival, lijkt het bijna alleen maar mooi, maar zo eenvoudig is het natuurlijk niet. Dat blijkt al snel wanneer ik eenmaal weer thuis opbots tegen de vaak weinig open manier waarin we elkaar in christelijk Nederland tegenmoet treden, zelfs binnen die ene PKN.

Ik heb mezelf voorgenomen me de wijze woorden ter harte te nemen van dr. Jacqueline Grey (vertegenwoordiger van de wereldwijde beweging van Pinksterkerken). Zij zei met veel

zelfkennis en zelfrelativering: "Het zou niet moeten gaan om ons gedoe binnen de eigen kerken en ook niet om eindeloos praten over onze verschillen. En al helemaal niet om gevoelens van superioriteit. Het gaat er om wat we, gedragen door onze gedeelde spiritualiteit, kunnen betekenen voor de wereld."

De ervaring van Karlsruhe helpt me daarbij. De openheid en oprechte nieuwsgierigheid van alle ontmoetingen daar brachten echt meer verbinding. Om een voorbeeld te geven: Wanneer ik in Nederland Mormoonse zendelingen op straat zag

staan, liep ik er met een boogje om heen, mijn mening al klaar. Nu sprak ik langdurig en open met een Mormoonse professor en werd ik geraakt door zijn bevlogenheid en bescheidenheid. Ik hoop dat die openheid me ook thuis waardevolle ontmoetingen zal brengen over grenzen heen.

Een ander aspect dat ik uit de Assemblee meeneem, is de onontkoombare verbinding tussen geloof en politiek. Zo drukten vertegenwoordigers van de inheemse volken ons op het hart dat we als kerken ons veel te lang afzijdig hebben gehouden van het politieke spreken over de klimaatcrisis. En ook dat we in het Westen te weinig oor hebben voor wat juist deze mensen vanuit hun ervaring en spiritualiteit aan profetische woorden spreken. Juist daarin zouden we als christenen in het spoor van Jezus voorop moeten lopen.

Naar elkaar luisteren en elkaar tot spreken uitnodigen. Ook als dat pijnlijk is. Want dat was het ook met regelmaat daar in Karlsruhe. De oorlog in Oekraïne en de situatie in Israël en Palestina bijvoorbeeld, in het denken en spreken daarover werd geen consensus bereikt. Sterker nog, het bracht pijn en boosheid boven. Maar dat ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid om hierover, ook in het openbaar, te blijven praten. Om soms de zaken op scherp te stellen en op andere momenten juist de nuance te zoeken.

Geloof is niet iets voor het persoonlijk domein alleen. Dat neem ik ook heel sterk mee. Hoe dat hier vorm moet krijgen? Misschien door

net als bij de Assemblee vaker samen te bidden en te vieren. Door moedig te zijn ook, wetend dat we fouten zullen maken. Door schuld te belijden over wat misging (ja, ik weet dat is in onze kring een minder populair thema, maar juist ook dat is een zinvol aspect van onze traditie). En misschien vooral door openheid, door het zoeken naar nieuwe wegen. Dat we blijven vragen en ontdekken vooral. Misschien door gewoon te beginnen met eens wat vaker die ene vraag te stellen die kan leiden tot de mooiste vervolggesprekken: Zullen we kennismaken?

ds. Kim Magnée-de Berg
(eerder verschenen op www.vrijzinnig.nl)

Beeldenstorm

Foto: Henk Krikke

Foto: Ria Kroon

Foto: Monique Strijk

De komende maanden

Agenda

4 december 2022	10.30		ds. W. Lagrouw
18 december 2022	10.30	Kerst voor jong en oud	Ds. Kim Magnée – de Berg
21 december 2022	15.15	Getijdenwandeling	opgeven: JPCFederatieGouda@gmail.com
24 december 2022	19.30	Kerstavond	Ds. Kim Magnée – de Berg
8 januari 2023	10.30	Nieuwjaarsdienst	Ds. Kim Magnée – de Berg
22 januari 2023	17.00		Ds. Kim Magnée – de Berg
31 januar1 2023	20.00	Hoor en Wederhoor	
5 februari 2023	10.30		Ds. Kim Magnée – de Berg
7 februari 2023	20.00	Hoor en Wederhoor	
19 februari 2023	10.30		Ds. Kim Magnée – de Berg
21 februari 2023		Getijdenwandeling	opgeven: JPCFederatieGouda@gmail.com
21 februari 2023	20.00	Hoor en Wederhoor	
28 februari 2023	20.00	Hoor en Wederhoor	
5 maart 2023	10.30		Ds. A. van de Zijp
19 maart 2023	10.30		Ds. Kim Magnée – de Berg
2 april 2023	10.30		Ds. J.W. Douwes
6 april 2023	19.30	Witte donderdag	Gezamenlijke dienst met Lutherse Gemeente
7 april 2023	19.30	Goede Vrijdag	Mw. Nel Verburg
9 april 2023	09.00	1e Paasdag	Ds. W. Lagrouw
16 april 2023	10.30		Dr. K.J. Holzappfel
30 april 2023	10.30		Ds. Kim Magnée – de Berg

Federatie Gouda

Doopsgezinden
Remonstranten
Vrijzinnige Protestanten
Directe Leden